

Minőségi kultúrát szolgáltat-e a Magyar Rádió? – 2. rész

Cikksorozatunk második részében – a Médiatörvény megszületése körülményeinek és hatásainak vizsgálatával – megpróbálunk magyarázatot keresni arra, hogy a mi indíthatta el az amúgy nemzetközileg is elismerten igen magas színvonalú magyar közrádiózás hanyatlását, elsősorban a szakmai műhelyek, ezen belül is a zenei együttesek szempontjából. Bár korábban is jelentkeztek feszültségek a Magyar Rádió struktúrájának különböző szintjeire beágyazott zenei együttesek működtetésében, a megfelelő vezetési koncepció és a szerencse folytán kedvező személyi feltételek, azon felül, hogy biztosították a zenekar és a kórusok számára a szűken vett, ám akkor még szerteágazó rádiós feladatok teljesítését, szerencsésen tudták azt ötvözni – a szakmai fejlődés érdekében elengedhetetlen – hazai és külföldi koncert-pódiumokon való rendszeres megjelenéssel. A korábbi vezetésnek meg sem fordult a fejében a Such György által megfogalmazott gondolat, miszerint „a Magyar Rádióknak nem tartozik az alaptevékenységi körébe a mégoly színvonalas és nagy tradícióval rendelkező művészeti együttesek fenntartása.”

Az elmúlt négy év eseményeit tekintve óhatatlanul felmerül a kérdés, vajon e gondolat felvetésének hátterében nem az a fajta „kölségtakarékos” gazdálkodás bújik-e meg, amelynek végső célja a nyereség függvényében progresszívan emelkedő, sokmilliósi vezetői fizetések és prémiumok osztogatása.

És talán itt búvik meg a lényeg. Miközben pályázatában Such György azt írja, hogy „megválasztott elnökként ezért törekedni fogok arra, hogy a nagy múltú zenei együttesek a pénzügyileg sokkal előnyösebb alapítványi, vagy közhasznú társasági forma keretein belül működjenek”, a gyakorlatban ennek épp az ellenkezőjét tette: minden befolyását igyekezett latba vetni, nehogy sikerüljön a parlament egyik képviselőcsoportjának akciója, amelynek eredményként közhasznú társaságként, rádiós feladataik megtartása mellett a kulturális tárcához kerülhetek volna az együttesek, na és persze a velük járó milliárdos költségvetési támogatás, amellyel ugyancsak jól lehet búvészkedni – amíg azt a Magyar Rádió zrt. kezeli. Az együttesek – az előre bejelentett szándék ellenére – ma is a Magyar Rádióon belül, az eddigieknél is előnytelenebb pozícióban, sorozatos fegyelmi eljárásokkal zaklatva és megfélelmitve várják sorsuk jobbrafordulását –, ha megérik...

Azonban kevesen látják, hogy Such György és társai ebben a környezetben csak azt használták ki, amit a törvény és a politikusok lehetővé tettek számukra. Éppen ezért elérkezett az idő, hogy felelős döntéshozók szembe nézzenek a – most már nyilvánvalóan – rossz Médiatörvény hatásaival, és végre olyan módon kezeljék a problémát, amely képes megoldást találni a közpénzből történő közszolgáltatási feladatok ellátására éppúgy, mint arra, hogy a közszolgáltatás, benne a művészet, a kultúra, nem működhet részvénytársasági formában és nem lehet a politika játékszere!

(A Szerk.)

Kertész András

Média, zene, közszolgálat

Szirányi Jánossal, a Bartók Béla Emlékház igazgatójával, a Magyar Rádió egykori elnökével készített riportból képet kaphatunk a hazai közrádiózás rendszerváltozás utáni két évtizedének legfontosabb szakmai, szervezeti és irányítási változásairól, sőt néhány vonatkozásában érintetjük a nehezen kiízzadt törvényi szabályozás lényeges elemeit, valamint egyelőre feloldhatatlan kudarcait is.

I Készül az új médiatörvény. Hogy látja a rádió mostani helyzetét? Ami most történik a Magyar Rádióban az hasonlító abhoz, ami a rendszerváltás folyamán történt?

– A hazai média világa már semmiben nem hasonlítható a rendszerváltás időszakához: a kilencvenes évek derekán – majdnem teljes parlamenti konszenzussal – megszületett és életbe lépett a máig érvényes médiatörvény. Eredményként megváltozott a közszolgálati intézmények státusza, szervezeti formája, finanszírozása és felügyelete,

melléjük felsorakoztak a piac (értsd: hallgatottság, nézettség) vezérelte országos és helyi kereskedelmi médiumok, újra osztódott a teljes reklámpiac – egyszóval hazánkban is kialakult a plurális média rendszere. Úgy magyar módra, tele jó szándékú reménnyel, társadalmi lelkesültséggel – majd óriási csalódásokkal. Hogy mi volt/lett csalódásaink oka? Megértéséhez valóban vissza kell tekintenünk a hazai média világának rendszerváltáskori helyzetére, szakmai állapotára.

Bízást állítható, hogy a Magyar Rádió (és

kisebb mértékben a Magyar Televízió) a nyolcvanas évek derekára a közszolgáltatás legfontosabb szakmai elemeit – információ, szórakoztatás, szolgáltatás és művészi mecenatúra egységét – tekintve elérte több évtizedes, a közrádiózás európai trendjeihez hasonló fejlődésének csúcsát. Egyedülállóan volt jelentős szakma- és művészetpolitikai szerepe, és imponáló a társadalmi elfogadottsága. Hírszolgáltatásának és nyilvánosságának viszonylagos (és még/már lehetséges) pluralizmusával jelentősen járult hozzá a rendszerváltó folyamatok sikeréhez. Olyannyira, hogy a 90-es évek fordulóján végzett közvélemény-kutatások az egyházak után egyöntetűen a rádiót tartották a leghitelesebb intézménynek.

Eközben az intézmény belső struktúráját, technológiáját, műsorrendjét, hangvételét és hallgatói (nézői) kapcsolatrendszerét tekintve is feszítően vált „reforméretté”. Mert ekkorra szinte robbanásszerűen megváltozott a társadalom médiahasználatának egész rendszere. Az országos műsorszolgáltatás mellett egyre fontosabbá váltak a helyi médiumok, mintegy „vadhajtásként”, de ellenállhatatlanul színre léptek a közösségi és kereskedelmi műsorszolgáltatók (az első kereskedelmi zenei/információs adót, a Danubius Rádiót – mintegy közkívánatra – éppen anyaintézménye, a MR hozta létre!), megjelentek a műholdas csatornák, s nem utolsósorban rohamosan nőtt a jobb minőségű – nyugati normás CCIR-vétel iránti igény is.

■ A rendszerváltás nem segítette e reformok megvalósítását?

Talán joggal gondolhattuk, hogy a rendszerváltás első, „kegyelmi” évei már e reformok megvalósulásáról, a közszolgáltatást megvédő törvényi szabályozásról és egy egészséges, sok lábon álló plurális média-világ megteremtéséről fognak szólni. A reményt csak erősítette a közmédiák függetlenségét ígérő politikai megegyezés, miszerint Hankiss Elemér és Gombár Csaba személyében mind a televízió, mind a rádió élére a pártpolitikáktól távol álló, de liberális gondolkodású vezetőket állítottak. Néhány hónap alatt azonban kiderült: a hazai politikai elit egy pillanattig sem gondolta komolyan e függetlenséget, s képtelen megszabadulni a közmédiák feletti uralkodás kényszerképzetétől. Elkezdődött (folytatódott?) a nemtelen küzdelem a birtoklásért, kitört a szakmát és közszolgáltatást évekig gyöttrő és megosztó „médiaháború” – miközben egyre reménytelenebbnek látszott egy európai típusú, sokszínű médiavilág törvényi kereteinek megteremtése. (Szirá-

nyi János: Médiapolitika kívülről és belülről – A Magyar Rádió a politika sodrában – Médiafüzetek/1 2004.)

Az 1994. évi országgyűlési választások eredményeként létrejött, kétharmados parlamenti többségű bal-liberális kormányzás azonban új médiareményekkel kecsegtetett. Azzal, hogy – a rendszerváltó kelet-közép-európai országok közül ugyan utolsóként – végre nálunk is megszületnek a plurális médiarendszer törvényi keretei. A közszolgálat prioritást követelő garanciái mellett kialakulnak a tisztességes média-verseny feltételei, s a különböző társadalmi értékredek, érdeklődések és ízlések ezernyi változatához is igazodva újtára indulnak a kereskedelmi adások.

De hamar, a médiatörvény előkészítésére hívatott Sajó-bizottság (Sajó András jogászprofesszort bízták meg a szakértői team vezetésével) néhány hónapos regnálása alatt kiderült, hogy a válaszfalak nem csak a kormánypártok és ellenzék között, hanem a koalíción belül is túl magasak. A kodifikáció vitáiban – a MR elnökeként – közelről is megismerhettem azokat az alapvető ideológiai és pártpolitika érveléseket, illetve ellentéteket, amelyek miatt nagyon messzinek tűnt egy kiérlelt, konszenzusos törvény megalkotásának lehetősége.

Kicsit leegyszerűsítve – nem érintve az ezernyi jogi, műszaki, finanszírozási és garanciális kérdést – jelen volt egy liberális koncepció, amely a teljesen szabad piaci verseny érdekében a közmédiák intézményeinek leépítését követelte (elsősorban az SZDSZ), valamint ellentétként egy konzervatív elképzelés, amely a korlátozott és ellenőrzött piaci verseny engedélyezése mellett a közszolgálati intézmények állami tulajdonlását, erős testületi, politikai és ideológiai felügyeletét helyezte előtérbe (markánsan az MDF). S ott volt az akkor legnagyobb párt, az MSZP, meglehetősen felkészületlenül, saját kiérlelt, baloldali média-elképzelések híján, tán múltjának, örökségének terhével is bizonytalankodva a két koncepció között...

■ 1995 végére viszont nemcsak hogy váratlan gyorsasággal, hanem majdnem teljes parlamenti egyetértéssel megszületett a törvény. Hogyan?

– Az új kormány több mint egyéves működése, a Bokros-program társadalmi feszültségei, a '95-ös év törvénykezési deficitje, de

talán leginkább az Európához közeledésünk érdeke is óhatatlanul követelte a – legálább látszólagos – parlamenti mediasikert. Ezért a többfordulós eredménytelenségek és a nyáron mégis csak előterjesztett törvényjavaslat kényszerű visszavonása után a miniszterelnök egy hirtelen döntéssel dr. Révész T. Mihály alkotmányjogász személyében kormánybiztost bízott meg a törvény levezénylésével. Ő aztán briliáns ügyességgel, szinte minden oldal szándékát belezsúfolva, rapid gyorsasággal tető alá is hozta a törvényt – valóban többségi támogatással és nagy megkönnyebbüléssel. A törvény múlhatatlan érdeme, hogy végre Magyarországon is felszabadult az éter, s újtára indulhatott a már nagyon türelmetlen és türelmetlenül is várt médiaüzlet. Súlyos, a hazai média világot alapjaiban befolyásoló gyengéi csak az évek gyakorlatában mutatkoztak meg, akkor, amikor már elmúlt bármely jobbító korrekció meghozatalának kétharmados esélye.

■ Melyek a Médiatörvény legfőbb, elsősorban a közmédiákat érintő gyengéi?

– Hogy a kérdés lényegére válaszoljak, véleményem szerint a legkirívóbb bajok mind politikai természetűek. Többek között politikai hatóságként, egyben túlméretezett hivatali „vízfejként” telepedett rá az egész médiarendszere az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT), de a közmédiák tulajdonosi jogait is politikusok irányította közalapítványok kezébe adták (az alapítványok „civil” kuratóriumairól pedig, amelyek az úgynevezett társadalmi felügyeletet let-

tek volna hivatottak biztosítani, hamar kiderült, hogy szintén kőkemény politikai testületek).

Teljesen rendhagyó, működésükben, gazdálkodásukban és irányításukban ellentmondásos, pl. igazgatótanács nélküli, elnök irányította részvénytársasággá alakították a közmédiákat, nem teremtették meg, és nem is garantálták a közszolgálat normatív támogatását, de általában sem mérték jól fel a magyar gazdaság és reklámpiac médiael-tartó-képességét, mondhatni a piacon több lett az eszkimó, mint a foka. Így aztán minden résztvevő a pénzt követeli, a közmédiák a politika függvényrendszerében, a kereskedelmiek pedig a mindent alulmúló gagyí árusításával.

És bár nem vitatom, hogy a törvény szándéka, szellemisége ennél jóval többet ígért, hiszen minden részletében – a felügyeleték összetételében, a műsortartalmak megfogalmazásában is – paritást és politikai kiegyensúlyozottságot deklarált. De mit sem ért mindez, amikor például a '98-as választások után, mint valami gyermekbetegség derült ki, hogy a kormánypártok és ellenzéki közötti számszerű egyenlőség nem azonos a politikai egyensúllyal. Lehetséges olyan helyzet is, amikor egy ellenzéki frakció a kormánydallal köt szövetséget, így adott esetben a parlamenti matematika eredményeképp például évekig működhetnek csonka, egy ideológia mellé húzó felügyeleti kuratóriumok, annak összes, a közszolgálat kiegyensúlyozottságát érintő következményeivel együtt...

■ Miért fontos, hogy a közszolgálatnak erős intézményes rendszere működjön? Jelenthet igazi védelmet a kultúra számára?

– Abszolút mértékben. Például, ha a zenére fordítom a szót, akkor ez a védelem azt jelenti, hogy nem az üzlet, hanem az intézmény szakmaisága teremtheti meg a feltételeit annak, hogy például legyenek zenei együttesei, vagy hogy valódi mecénásként kortárs műveket rendeljenek, bemutassanak és archiváljanak. Vagyis az igazi értékeket ismeretterjesztő módon minél szélesebb hallgatósághoz próbálják eljuttatni. És bizony mindez soha nem lehet anyagi haszonnal, netán nyereséggel járó tevékenység. Mindennek szellemében a 20-as évek elejétől Európa minden országában a közrádiók lettek a nemzeti zene, irodalom, színház, művelődés, majd a televíziók akár a képzőművészet alkotó bázisai, műhelyei – mondhatnám – teremtő intézményei.

■ Ezt kizárólag a közmédiák tudják megteremteni?

– Igen, mert a magánszféránál más a média működtetésének a logikája. Bár feltételezhető, sőt Amerikában bizonyítható is, hogy a közszolgálat egy része valóban megvalósítható pályázati formában, és hogy a magánmédiák profitjának egy része más csatornákon – például adókedvezmények formájában – visszafordítható kultúrateremtő támogatással. Azonban olyan mértékben biztosan nem, – s most visszatérek előző példánkhoz – hogy például zenei együtteseket is finanszírozni tudjanak. S azt is tudnunk kell, hogy Amerikában általában is egészen mások a társadalmi tradíciók és kapcsolódások a média világához, mint Európában.

■ A Magyar Rádió jövője szempontjából melyek voltak a médiatörvény meghozatalának legfőbb vitapontjai?

– Az imént már felvázolt szervezeti változtatásokon túl talán a frekvenciahasználat, a reklámkorlátok, a költségvetési támogatás rendszere, mértéke és garanciái, valamint az archívum felhasználásának kérdései. A liberálisok például azt hangoztatták, hogy mindenben meg kell szüntetni a Magyar Rádió (és Magyar Televízió) monopolhelyzetét, tiltani vagy legalább korlátozni kell a reklámbevételi lehetőségét és korlátozni azokat a „sztrádákat”, vagyis a frekvenciákat is, amin el lehet juttatni a tartalmakat a közönséghez.

Magyarországon a '90-es évek elején már látható volt, hogy nagyon szűkös az engedélyezett korszerű országos frekvenciahálózatok száma. Ez egy korábbi, a 80-as évek közepén született nemzetközi megállapodásnak volt a rossz eredménye, ugyanis akkor saját politikai önkorlátozásunk eredményeképpen nagyon kevés ún. nyugati normás frekvenciára kaptunk engedélyt. A meglévő keleti normás hálózatokat viszont sem az európai szabályozás, sem pedig a korszerűsödő lakossági készülékhasználat nem támogatta. Egyszerűen itt mi hosszú időre – ma már sejtjük, a digitális technika térhódításáig – vesztesek lettünk.

Kiderült, hogy ha minden műszaki ügyességet összeraknak Magyarországon, akkor is csak négy országos nyugati normás frekvenciájú rádióhálózatot lehet fölláttatni. Négyet, nem többet. A Magyar Rádióknak pedig három országos adása volt, a Kossuth, Petőfi és a Bartók. 95-ben sokan azt az álláspontot képviselték, hogy a négy lehetséges országos frekvenciából legfeljebb egyet kapjon a közrádió, mert hármat a

jövendő kereskedelmi médiumok számára kívántak biztosítani. Talán ebből is látható, hogy a médiatörvényt ők e vonatkozásban is a szabad piac elsőbbsége felé próbálták tolni. A konzervatív médiapolitikusok ilyen értelemben inkább az európaivá vált gyakorlatot követték azzal, hogy védeni kívánták a közszolgálat intézményeit és működésének feltételeit. Igaz, ők viszont a nagy felügyeleti rendszerekről nem akartak lemondani...

■ Beszélgetésünkben felidéztek a hazai plurális médiavilágot megteremtő médiatörvény születésének politikai körülményeit, elbűzödő gyötrelmeit, valamint érintettük nébány, szinte előre kódolt buktatóját. Mindez milyen hatással volt a közszolgálati Magyar Rádió működésére?

– Mint már említettem, a Rádió a 80-as évek végére eljutott közszolgálati fejlődésének talán a csúcására. Hírszolgáltatása és közéleti szerepvállalása kiegyensúlyozottan segítette a rendszerváltó folyamatokat, műsorrendje három országos, hét körzeti és bővülő nemzetiségi programjaival egyre differenciáltabban volt képes kiszolgálni a legkülönbözőbb társadalmi rétegeket, tudományos, ismeretterjesztő, valamint művészi – elsősorban irodalmi, zenei – értéktérítő- és közvetítő tevékenysége pedig az európai közrádiós trendek élvonalába emelte.

Ugyanakkor túlméretes és meglehetősen feudalisztikus szakosztályi szervezete, elkenyelmesítő monopolhelyzete egyre hangsúlyosabban kiáltott reformokért. A nagyra nőtt belső szakmai műhelyek szinte tulajdonuként rendelkeztek a műsoridőkkel (annak mértékében pedig a pénzzel, státuszokkal, tehát hatalommal), a központi műsorigazgatóság pedig jórészt eszköztelenül, csak embert próbáló viták és küzdelmek árán volt képes a rohamosan változó közönség-igényekhez kicsit is igazítani a műsorképet. Például a három program tisztább tartalmi profiljai kialakítani, hogy a Kossuth adó a közélet beszéde rádiója, a Bartók elsősorban a komolyzene otthona lehessen, a Petőfi pedig szórakoztató hangvétellel a fiataloknak és időseknek sávonként jól elkülönülő programokat kínáljon, hogy a műsorkészítő műhelyek már-már önjáró magabiztosságát rádióon belül is egészítse ki a versenyképes, szakmai minőséget garantáló megrendelői kontroll. Folyamatosan ütköztek a merev, belső, gyakran személyes érdekek a hallgatóság jól mérhető rugalmasságát, tematikus választhatóságot és sokféleséget követelő elvárásaival. Mondhatnám égbeki-

általán váltak sürgetővé a belső változtatások ahhoz, hogy meg lehessen állítani a hallgatottság folyamatos csökkenését, s ne csak versenyképesek lehessünk a gombamód sokasodó televíziókkal, hanem felkészülhessünk a rádiós piac felszabadítása utáni helyzetre is.

■ Mindebből milyen strukturális változtatásokat láttak szükségesnek?

– 1991 tavaszán nyílt mód először többünknek részletesen megfogalmaznunk, hogy a Rádióknak – hasonlóan az európai közrádiók többségéhez – a szakosztályi szerveződéssel át kellene térni az adónkénti programigazgatásra, az eleinte – a belső érdeksérelmek miatt kicsit még érhetően is – csak „szitokszóként” emlegetett intenzív irányításra. Ennek részletes kifejtésére már egy külön beszélgetésciklusra lenne szükség, most az egyszerűség kedvéért ennek lényegéről csak annyit: az egyes adóprogramok önálló vezetéssel – akár megrendelőként, akár hozzátartozó szakmai szervezete irányítása révén – valósítsák meg hallgatói érdekű és műsorrendítettségük tematikus műsorrendjüket.

Mindezt hadd illusztráljam egy zenei példával. A Zenei Főosztály évtizedeken át – az intézmény legnagyobb szervezeteként – minden zenei műfajt képviselt és minden elhangzó zenei percért felelt – mindhárom adón. És szerkesztői gárdája gyártotta is kialakítottan, megszokott mennyiségben (de persze változó minőségben) ezernyi megszokott programját, nem igazán figyelve arra, hogy például megfelelő-e az adásidő, elérhető-e a hallgató, tehát adott műsorai valóban célba érnek, valóban hasznosulnak-e. Miközben zajlott az öldöklő küzdelem a prózai műsorkészítők folyamatos terjesztésével szemben – néha valódi koncepció nélkül, szinte minden műsorpercért. A perccsátákban aztán folyamatosan lett a „vereség” – igazi érvek híján legtöbbször az aktualitás fontosságára hivatkozó prózai műsorok, magazinok „győztek”. Mindamelllett ekkorra már nyilvánvalóvá vált az a felismerés is, hogy a különböző zenei műfajok nagyon is eltérő szakmai tudást, más és más szerkesztési megvalósítást, rádiós technológiát kívánnak. Míg a komolyzenei programok szerkesztése nagyon tudatos, irányított és hosszú tervezési időszakot kívánt, a könnyűzenei programok nagy része pergő élő adásban hangzott fel – így egységes heti zenei tervezésről már régen nem beszélhettünk. Az új elképzelés szerint a markánsan megfogalmazott adóprofilokhoz igazodva a domináns műfaj képviselő szakmai szer-

vezetek munkáltatójogilag is csatlakoztak az adókhoz. S miután a Bartók Rádió programját elsősorban komolyzenei műsorok képezték, valamennyi komolyzenével foglalkozó szerkesztőség és rovat a Bartókhoz került, mint ahogy valamennyi politikai, közéleti adást készítő szerkesztőség a Kosuth Rádióknak lett integráns része. Ennek mintájára, a könnyűzenei, népzenei és jazz-rovatok a Petőfi szervezetébe kerültek, társulva a szórakoztató és szolgáltató programokat készítő szerkesztőségekhez. Kivételt képeztek a mindhárom programban egyenlő arányban jelen lévő irodalmi, dramaturgiai szerkesztőségek, amelyek immár egységes főszerkesztőséget képezve, az adók megrendelése alapján szolgáltatták műsoraikat. (Ez a verzió, mint kivétel a szabályban, eleinte jókora vitákat indukált az elképzelt adótipológiák és műsorkészítő szakmai elképzelése között.)

■ Hogyan és mennyi idő alatt valósultak meg az új szerveződési elképzelések?

– Az 1991–96 közötti médiaháborús viharokban gyötrelmes küzdelmek árán, de mégis egyre tisztább szakmai belátással és jogi elrendezéssel. Gombár Csaba rádióelnök még nem kapott a miniszterelnöktől felhatalmazást az SZMSZ átalakítására, így 1992 elején az új műsorrendet a régi szakosztályi szervezetről, amolyan „virtuális intenzív irányítás” alapján vezethette be, amit aztán Csúcs László kettős – régi főosztályi és új adófőszerkesztői – vezetői posztokkal terhelte meg. 1994-től viszont már tisztán működhetett az új szerveződési formáció, amelyet a részvénytársasággá alakulás is megőrzött, sőt jogilag is műsorkészítési, és működési alapjává tett. Tehát a három országos közszolgálati műsorra a mai napig a három önálló adó-főszerkesztőség valósítja meg.

E szervezeti folyamatban azonban az irodalmi főszerkesztőség sajátos „beszállítói” önállósága mellett volt még egy jelentős szakmai szervezet, amelynek státuszát, hovatartozását a megélt irányítási tapasztalatok alapján többször is módosította az intézmény. Ez pedig a rádió zenei együttesének helye. 1996-ig egyértelműen a Zenei Főosztály, majd folytatólagosan a Bartók Rádió részeként és irányításával működtek. A részvénytársasággá alakuláskor azonban a rádiózás közfunkcióinak egy másféle metaszintjében – éppen javaslatomra – a hosszú távra tervező és művészeti produkciókat létrehozó, egészen más, sajátos szerkesztési feladatokat igénylő rádiós műhelyeket elválasztottuk az intézmény konkrét, napi műsorkészítési szervezeteitől.

■ Létrejött egy új, önálló művészeti-alkotói szervezet?

– Igen, éppen közös funkcionalitásuk alapján létrehoztuk a Művészeti Produkciós Igazgatóságot, mint a rádiós alkotásokat létrehozó művészeti mecenatúra legfőbb letéteményesét. Magába foglalva a zenekart, énekkart, gyermekkórust, kottatárat, az Elektroakusztikus Zenei Stúdiót, a Könnyűzenei Produkciós Stúdiót, és valamennyi irodalmi és dramaturgiai rádiós szervezetet. E kezdeményezésnek célja – amellet, hogy e műhelyek együttműködve a „művészeti termékeiket” befogadó adó-főszerkesztőségekkel nagy önállósággal tervezhették meg hosszú távú programjaikat – elsősorban az volt, hogy a közrádió művészeti értékteremtésének feladatát a korábbiaknál is magasabb szakmai színvonalon, a lehetséges pénz- és tárgyi eszközök koncentráltabb hasznosításával valósíthassa meg.

Ma is állítom, hogy ez a strukturális megoldás 1996-2001 között jó lehetőséget biztosított mindeme célok megvalósítására, bizonyította életképességét. Ezután azonban Kondor Katalin elnöksége alatt az igazgatóságot, szakmai mérlegelés helyett elsősorban személyi megfontolásokból, feloszlatták. A zenei együtteseket a Bartókhoz, a könnyűzenei produkciókat a Petőfihez telepítették, és Körösi Zoltán vezetésével létrehoztak egy új, de lényegében már csak irodalommal foglalkozó művészeti főszerkesztőséget.

A 2006-tól regnáló mostani rádióvezetés viszont – szervezetét az adó-főszerkesztőségekhez szétosztva – ezt a művészeti főszerkesztőséget szüntette meg, miközben ezzel a logikával ellentétesen a zenei együtteseket kiemelte a Bartók Rádió szervezetéből és a rádió ügyvezető igazgatójának közvetlen adminisztratív irányítása, pontosabban felügyelete alá helyezte. Meglátásom szerint, bár egy rádió-intézmény művészeti és értékteremtő elhivatottsága bizonyára nem elsősorban az eszközként szolgáló szervezeti modellektől függ, ez a „leértékelődési folyamat” a műhelyek – szakmai önállóságuk és erejük, alkotói lehetőségük, valamint a műsorokban, a zenei és irodalmi közéletben elfoglalt szerepük tekintetében – máig tartó súlyos hanyatlását indította el.

(Folytatjuk)

(Az interjú először a Musicianswho.hu oldalon jelent meg)